

POSTANOWIENIE

Dnia 21 grudnia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dawid Miąsik

w sprawie z powództwa W. Ż.

przeciwko K. Z. i Skarbowi Państwa - Sądowi Najwyższemu

z udziałem Prokuratora Generalnego

o ustalenie nieistnienia stosunku służbowego sędziego Sądu Najwyższego wraz z wnioskiem o udzielenie zabezpieczenia,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń

Spółecznych w dniu 21 grudnia 2022 r.,

wniosku sędziego Sądu Najwyższego Józefa Iwulskiego w przedmiocie wyłączenia sędziów Sądu Najwyższego Marii Szczepaniec, Jarosława Sobutki, Antoniego Bojańczyka i Pawła Czubika od rozpoznawania sprawy II PUB 1/22

1. stwierdza, że sędziowie Sądu Najwyższego Maria Szczepaniec, Jarosław Sobutka, Antonii Bojańczyk oraz Paweł Czubik podlegają wyłączeniu z mocy samej ustawy;

2. wyłącza sędziów Sądu Najwyższego Marię Szczepaniec, Jarosława Sobutkę, Antoniego Bojańczyka oraz Pawła Czubika od rozpoznania sprawy II PUB 1/22.

UZASADNIENIE

W dniu 28 listopada 2022 r. do Sekretariatu Wydziału II Izby Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wpłynęło pismo SSN Józefa Iwulskiego „Zawiadomienie – wniosek sygnalizujący obowiązek wyłączenia z urzędu sędziów wylosowanych do orzekania”. Pismo to zostało zakwalifikowane przez Prezesa Izby Pracy i

Ubezpieczeń Społecznych jako wniosek o stwierdzenie wyłączenia sędziów Marii Szczepaniec, Jarosława Sobutki, Antoniego Bojańczyka oraz Pawła Czubika na podstawie art. 48 § 1 k.p.c. Wniosek ten został złożony w związku z informacją o wyniku przeprowadzonego losowania składu orzekającego w sprawie II PUB 1/22 dotyczącej zbadania niezawisłości i bezstronności sędziego Sądu Najwyższego Piotra Prusinowskiego. W jego uzasadnieniu podniesiono między innymi, że wymienieni powyżej sędziowie zostali powołani do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego na podstawie wniosku Krajowej Rady Sądownictwa (KRS) ukształtowanej w składzie i trybie przewidzianym ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r., poz. 3). Okoliczność ta tamuje merytoryczne rozpoznanie sprawy z przyczyn dotyczących składu Sadu Najwyższego, a które to przyczyny wymagają podjęcia czynności z urzędu celem rozważania, czy wymienieni wyżej sędziowie podlegają wyłączeniu z mocy ustawy na podstawie art. 48 § 1 pkt 1 k.p.c., co powinno być ocenione przez Sąd Najwyższy w trybie rozpoznania wniosku o wyłączenie sędziego (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 25 sierpnia 2022 r., II PUB 2/22, LEX nr 3411745; z dnia 6 września 2022 r., II KK 44/21, LEX nr 3416465; z dnia 16 września 2022 r., III KK 339/22; z dnia 28 września 2022 r., IV KK 333/22 i V KK 485/21). Rozpoznanie sprawy przez sędziów powołanych przez KRS działający na podstawie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. pozostaje bowiem w sprzeczności z prawem strony do niezależnego i niezawisłego sądu. W uchwale składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA1-4110-1/20 (OSNKW 2000 nr 2, poz. 1 i OSNC 2020 nr 4, poz. 34) przesądzono, że nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c. zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek KRS ukształtowanej w składzie i trybie przewidzianym ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. Uchwała z chwilą jej podjęcia uzyskała moc zasady prawnej (art. 87 § 1 ustawy o Sądzie Najwyższym), co powoduje, że każdy skład orzekający jest nią związany. Dlatego każdy sędzia wylosowany do kolegiального składu powinien zwrócić uwagę, czy tak ukształtowany sąd zapewnia stronom prawo do niezawisłego i niezależnego sądu. W orzecznictwie Sądu Najwyższego

wyrażono słuszne poglądy, że w razie wystąpienia ryzyka nieprawidłowej obsady sądu należy podjąć wszelkie środki zapobiegające, a jednym z nich jest instytucja wyłączenia sędziego (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 8 czerwca 2022 r., V KO 43/22, LEX nr 3375645; z dnia 23 czerwca 2022 r., II KO 48/22, LEX nr 3370369; z dnia 28 lipca 2022 r., V KO 69/22, LEX nr 3375652; z dnia 25 listopada 2021 r., I CSKP 524/21, LEX nr 3262183).

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Sędziowie wymienieni w sentencji postanowienia zostali powołani na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa (dalej KRS) ukształtowanej w oparciu o przepisy ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r., poz. 3). W uchwale pełnego składu Sądu Najwyższego - Izba Cywilna, Karna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20 (OSNK 2000 nr 2, poz. 1 i OSNC 2020 nr 4, poz. 34) przesądzono, że udział takiej osoby w składzie Sądu Najwyższego prowadzi w każdym przypadku do sprzeczności składu sądu z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c. Uchwała z chwilą jej podjęcia uzyskała moc zasady prawnej (art. 87 § 1 ustawy o Sądzie Najwyższym). Każdy skład orzekający Sądu Najwyższego jest więc nią związany.

Związanie to nie zostało w żaden sposób zniesione wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 kwietnia 2020 r., U 2/20 (OTK-A 2020, poz. 61), co wyjaśniono obszernie w orzecznictwie Sądu Najwyższego (uchwała z dnia 5 kwietnia 2022 r., III PZP 1/22, OSNP 2022 nr 10, poz. 95, a także postanowienia z dnia 16 września 2021 r., I KZ 29/21, OSNK 2021 nr 10, poz. 41 i z dnia 29 września 2021 r., V KZ 47/21, LEX nr 3230203). Sąd Najwyższy w obecnym składzie w pełni podziela przedstawioną tam argumentację. Dlatego w niniejszej sprawie poprzestaje jedynie na wyjaśnieniu, że wyrok Trybunału Konstytucyjnego U 2/20 nie mógł wywrzeć jakiegokolwiek bezpośredniego skutku wobec uchwały połączonych Izb jako orzeczenia Sądu Najwyższego, ponieważ Trybunał Konstytucyjny nie ma kompetencji do stwierdzenia niezgodności z Konstytucją RP

orzeczeń sądowych. Uchwała połączonych Izb nadal funkcjonuje jako orzeczenie oparte na określonej wykładni prawa i wiąże zgodnie z art. 87 § 1 ustawy o SN. Nietrafny jest więc pogląd o związaniu Sądu Najwyższego wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 kwietnia 2020 r., U 2/20 w zakresie (zob. np. uzasadnienie postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 listopada 2022 r., V KB 10/22, LEX nr 3431721 oraz z 18 listopada 2022 r., II CSKP 205/22).

Niezależnie od argumentacji przedstawionej w powołanych wyżej orzeczeniach Sądu Najwyższego, odnotować należy, że wyrok Trybunału Konstytucyjnego w sprawie U 2/20 jest poddany jednoznacznej krytyce przez doktrynę (zob. np. S. Biernat: Trybunał Konstytucyjny wypowiada posłuszeństwo prawu Unii Europejskiej [w:] Wokół kryzysu praworządności, demokracji i praw człowieka. Księga jubileuszowa Profesora Mirosława Wyrzykowskiego, pod red. A. Bodnara i A. Płoszki, Warszawa 2020; P. Polak: Związanie sądu wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego wydanym w nieprawidłowo umocowanym składzie (refleksje na tle wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 20 czerwca 2018 r.), ZNSA 2020 nr 3, s. 63; M. Wróblewski: Polski system odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów w świetle standardów prawa Unii Europejskiej, Przegląd Prawa Konstytucyjnego 2020 nr 4, s. 184; A. Kappes, J. Skrzydło: Czy wyroki neo-sędziów są ważne? - rozważania na tle uchwały trzech połączonych Izb Sądu Najwyższego z 23.01.2020 r. (BSA I-4110-1/20), Palestra 2020 nr 5, s. 120; M. Safjan: Prawo do skutecznej ochrony sądowej - refleksje dotyczące wyroku TSUE z 19.11.2019 r. w sprawach połączonych, Palestra 2020 nr 5, s. 5; A. Grabowski, B. Naleziński: Konstytucyjne prawo do niezawisłego i bezstronnego sądu w państwie pozornie praworządnym, PiP 2020 nr 10, s. 25; P. Tuleja: Ustrojowe znaczenie uchwały SN z 23.01.2020 r., PiP 2020 nr 10, s. 48; M. Ziółkowski: Konstytucyjna kompetencja sądu do ochrony własnej niezależności (uwagi na marginesie uchwały SN z 23.01.2020 r.), PiP 2020 nr 10, s. 71; W. Hermeliński i B. Nita-Światłowska: Glosa do wyroku Wielkiej Izby ETPC z dnia 1 grudnia 2020 r., Europejski Przegląd Sądowy 2021 nr 5, s. 38; A. Wyrozumka: Wyrok FTK z 5.05.2020 r. w świetle podobnych orzeczeń sądów innych państw członkowskich Unii Europejskiej, PiP 2020 nr 9, s. 47; R. Zawłocki: Rozdział 11. Problematyka odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziego z tytułu orzekania w

przedmiocie wyłączenia sędziego powołanego z udziałem Krajowej Rady Sądownictwa [w:] Bezstronność sędziego w sprawach karnych w świetle zarzutu wadliwości jego powołania, pod red. Pawła Wilińskiego i Roberta Zawłockiego, Poznań 2021; L. Garlicki: Trybunał Strasburski a kryzys polskiego sądownictwa. Uwagi na tle wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 19.12.2020 r., Ástráðsson przeciwko Islandii, Przegląd Sądowy 2021 nr 4, s. 5; H. Izdebski: Glosa do wyroku NSA z dnia 6 maja 2021 r., Zeszyty Naukowe Sądownictwa Administracyjnego 2021 nr 6, s. 140-154; M. Radajewski: Glosa do postanowienia Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 5 lutego 2020 r., PiP 2021 nr 9, s. 149; A. Kustra-Rogatka: Glosa do wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 7 października 2021 r., Europejski Przegląd Sądowy 2021 nr 11, s. 4; K. Stefański: Konsekwencje ukarania sędziego przez Izbę Dyscyplinarną Sądu Najwyższego, PiP 2021 nr 12, s. 3; W. Wróbel: Skutki rozstrzygnięcia w sprawie w perspektywie Sądu Najwyższego i sądów powszechnych, Europejski Przegląd Sądowy 2021 nr 12, s. 26; A. Wyrozumska: Wyroki Trybunału Konstytucyjnego w świetle prawa międzynarodowego, Europejski Przegląd Sądowy 2021 nr 12, s. 38; M. Romańska: Za co płacimy wszyscy, czyli rzecz o "reformach" wymiaru sprawiedliwości, Gazeta Prawna z dnia 23 marca 2022 r.; M. Safjan: Kilka uwag o odpowiedzialności władzy publicznej z tytułu naruszenia prawa europejskiego [w:] *Ius civile vigilantibus scriptum est*. Księga jubileuszowa Profesora Adama Olejniczaka, pod red. J. Haberko, J. Grykiela i K. Mularskiego, wyd. 1, Warszawa 2022; M. Radajewski: Status prawny asesorów sądowych w Rzeczypospolitej Polskiej, Warszawa 2022, Rozdział IV. § 5. Gwarancje niezawisłości asesorskiej; T. Pietrzykowski: Polski kryzys konstytucyjny oczami pozytywisty prawniczego, PiP 2022 nr 3, s. 3; J. Gudowski: *Iudex impurus*. Wyłączenie z mocy samej ustawy sędziego objętego zarzutem wadliwego powołania lub przejścia na wyższe stanowisko sędziowskie, Przegląd Sądowy 2022 nr 5, s. 7).

Stwierdzając, że sędziowie wymienieni w komparycji postanowienia podlegają wyłączeniu z mocy ustawy, Sąd Najwyższy w obecnym składzie miał na względzie, że nie był także związany wyrokami Trybunału Konstytucyjnego: z dnia 14 lipca 2021 r., P 7/20 (OTK-A 2021, poz. 49); z dnia 7 października 2021 r., K 3/21 (OTK-A 2022, poz. 65; Europejski Przegląd Sądowy 2021 nr 11, s. 4,

z krytyczną glosą A. Kustry-Rogatki); z dnia 24 listopada 2021 r., K 6/21 (OTK-A 2022, poz. 9) oraz z dnia 10 marca 2022 r., K 7/21 (OTK-A 2022, poz. 24). Orzeczenia te są wyrokami formalnie (i pozornie) zakresowymi. W rzeczywistości są wyrokami interpretacyjnymi. Takowe zaś – zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 28 listopada 2017 r., III PZ 11/17, OSNP 2018 nr 7, poz. 93 oraz z dnia 29 kwietnia 2010 r., IV CO 37/09, OSNC 2010 nr 12, poz. 166; Przegląd Sejmowy 2011 nr 2, s. 179; uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 grudnia 2009 r., zasada prawna, III PZP 2/09, OSNP 2010 nr 9-10, poz. 106) nie wiążą niezawisłych sądów odpowiedzialnych jako organy państwa do respektowania także wiążącego Rzeczpospolitą Polską prawa międzynarodowego i prawa unijnego, ponieważ nie powodują utraty mocy obowiązującej przepisów. Niewiążący – dla sądów - charakter tych wyroków Trybunału Konstytucyjnego jest jednoznacznie stwierdzany w krytycznej ocenie przedstawianej w doktrynie (S. Biernat: Czas chaosu i niepewności, Europejski Przegląd Sądowy 2021 nr 8, s. 1; H. Izdebski: Glosa do wyroku NSA z dnia 6 maja 2021 r., Zeszyty Naukowe Sądownictwa Administracyjnego 2021 nr 6, s. 140; S. Biernat: Polska w Unii Europejskiej w świetle nowego orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości i Trybunału Konstytucyjnego, Europejski Przegląd Sądowy 2021 nr 10, s. 1; M. Kawczyńska: Spór o kopalnię Turów, czyli stosowanie i efektywność środków tymczasowych w postępowaniach dotyczących naruszenia prawa unijnego, Europejski Przegląd Sądowy 2021 nr 11, s. 24; S. Biernat: Jak różnie można postępować w razie konfliktów państw członkowskich z sądami europejskimi, Europejski Przegląd Sądowy 2021 nr 12, s. 1; M. Florczak-Wątor: (Nie)skuteczność wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 7.10.2021 r., K 3/21. Ocena znaczenia orzeczenia z perspektywy prawa konstytucyjnego, Europejski Przegląd Sądowy 2021 nr 12, s. 4; N. Półtorak: Kilka uwag o skutkach wyroku Trybunału Konstytucyjnego w sprawie, K 3/21 dla stosowania prawa unijnego przez polskie sądy, Europejski Przegląd Sądowy 2021 nr 12, s. 12; J. Łacny: Pieniądze nerwem wojny? - czyli o możliwych skutkach finansowych wyroku Trybunału Konstytucyjnego w sprawie K 3/21 z 7.10.2021 r., Europejski Przegląd Sądowy 2021 nr 12, s. 39; A. Wyrozumska: Gra na wyroki nieistniejące, Monitor Konstytucyjny z dnia 5 grudnia 2022 r.;

M. Sokołowski: W stronę wspólnych wartości. Przyczynek do refleksji nad treścią wyroku TK z 7.10.2021 r., K 3/21, w związku z zapytaniem Prezesa Rady Ministrów w sprawie zgodności art. 1, 2, 4 i 19 TUE z Konstytucją RP [w:] *Ius civile vigilantibus scriptum est*. Księga jubileuszowa Profesora Adama Olejniczaka, pod red. J. Haberko, J. Grykiela i K. Mularskiego, wyd. 1, Warszawa 2022; Z. Nowicka: Glosa do wyroku Trybunału Sprawiedliwości UE z dnia 6 października 2021 r., Europejski Przegląd Sądowy 2022 nr 3, s. 40).

Niezależnie od powyższego, w zakresie w jakim wyroki Trybunału Konstytucyjnego stanowiłyby przeszkodę dla zapewnienia skuteczności prawa unijnemu, orzeczenia takie należy pominąć jako niezgodne z zasadą pierwszeństwa prawa Unii Europejskiej (wyrok Trybunału Sprawiedliwości UE (Wielka Izba) z dnia 22 lutego 2022 r. w sprawie C-430/21, postępowanie zainicjowane przez RS, EU:C:2022:99) w sprawie unijnej, a taką – jak na razie – jest sprawa w postępowaniu głównym. Ze standardu obowiązującego w prawie unijnym wynika zaś, że „gwarancje dostępu do niezawisłego i bezstronnego sądu ustanowionego uprzednio na mocy ustawy, a w szczególności gwarancje określające pojęcie, jak również skład tego sądu, stanowią podstawę prawa do rzetelnego procesu sądowego. Prawo to oznacza, że każdy sąd jest zobowiązany zbadać, czy ze względu na swój skład stanowi on taki właśnie sąd, jeżeli pojawia się w tym względzie poważna wątpliwość. Badanie to jest nieodzowne w kontekście zaufania, jakie sądy społeczeństwa demokratycznego muszą wzbudzać u jednostki. W tym sensie taka kontrola stanowi istotny wymóg formalny, którego należy bezwzględnie dochować i którego spełnienie należy sprawdzić z urzędu” (wyrok z dnia 1 lipca 2008 r., *Chronopost i La Poste/UFEX i in.*, C-341/06 P i C-342/06 P, EU:C:2008:375, pkt 46, 48; wyrok z dnia 26 marca 2020 r., *Simpson/Rada i HG/Komisja*, C-542/18 RX-II i C-543/18 RX-II, EU:C:2020:232, pkt 57; z dnia 29 marca 2022 r., *BN, DM, EN przeciwko Getin Noble Bank S.A.*, C-132/20, ECLI:EU:C:2022:235, pkt 113). Respektowanie standardu unijnego zmusza zatem sąd krajowy do podejmowania różnego rodzaju – nawet nieoczywistych lub nietypowych – działań, w szczególności zaś do odpowiedniej, prounijnej wykładni przepisów prawa krajowego. Realizacja standard unijnego w pełni uprawnia Sąd Najwyższy do stosowania w takich sprawach jak niniejsza art. 48 § 1 k.p.c., skoro w

prawie krajowym (uchwała połączonych Izb Sądu Najwyższego) przesądzone już, że skład Sądu Najwyższego z udziałem sędziów powołanych do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego na podstawie wniosku Krajowej Rady Sądownictwa (KRS) ukształtowanej w składzie i trybie przewidzianym ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r., poz. 3) jest sprzeczny z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c. W tej sytuacji konieczne staje się wykorzystanie znajdujących się w dyspozycji sądu krajowego instytucji procesowych, by uniknąć sytuacji, w której w sprawie unijnej zostanie wydane orzeczenie, choćby w kwestii wпадkowej, przez sąd krajowy orzekający w składzie wadliwym z punktu widzenia konstrukcji unijnego prawa do sądu.

W dalszej kolejności Sąd Najwyższy uwzględnił, że w orzecznictwie Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (wyroki z dnia 22 lipca 2021 r., *Reczkowicz przeciwko Polsce*, skarga nr 43447/19, ECHR:2021:0722; LEX nr 3199038; z dnia 8 listopada 2021 r., *Dolińska-Ficek i Ozimek przeciwko Polsce*, skargi nr 49868/19 i 57511/19, ECHR:2021:1108 oraz z dnia 3 lutego 2022 r., *Advance Pharma sp. z o.o. przeciwko Polsce*, skarga nr 1469/20, LEX nr 3301552) przesądzone, że orzekanie przez osoby powołane do Sądu Najwyższego na podstawie wniosku KRS w składzie i trybie przewidzianym ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. stanowi naruszenie prawa do sądu z art. 6 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., Dz.U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 (patrz też wyrok Wielkiej Izby ETPC z dnia 15 marca 2022 r., skarga 43572/18, w sprawie *Grzęda przeciwko Polsce*, ZNSA 2022 nr 2, s. 97, z omówieniem Agnieszki Wilk-Ilewicz oraz wyrok ETPC z dnia 16 czerwca 2022 r., skarga nr 39650/18, w sprawie *Żurek przeciwko Polsce*, ECHR:2022:0616). Skoro Rzeczypospolita Polska nadal jest związana wspomnianą Konwencją (nie wypowiedziano jej ani nie zmodyfikowano w reakcji na powołane wyżej wyroki Trybunału Konstytucyjnego), to respektowanie standardu konwencyjnego również wymusza – w braku stosownej reakcji ustawodawcy i braku zmian w kompozycji Krajowej Rady Sądownictwa – wykorzystanie dostępnych instytucji procesowych znanych prawu krajowemu w taki sposób, by nie

doprowadzić do naruszenia art. 6 ust. 1 Konwencji, analogicznie jak ma to miejsce w przypadku prawa unijnego.

Skoro z powyższych wywodów wynika, że orzeczenie wydane z udziałem wadliwie powołanego sędziego na podstawie wniosku KRS w składzie i trybie przewidzianym ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. stanowi naruszenie prawa do sądu gwarantowanego przez art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE oraz art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej w związku z art. 6 ust. 1 Konwencji a przez to także art. 45 ust. 1 Konstytucji (gdyż zgodnie z dotychczasowym orzecznictwem Trybunału Konstytucyjnego niedopuszczalne jest zapewnienie niższego standardu ochrony praw podstawowych w naszej Konstytucji w porównaniu do standardów wynikających z innych, wiążących Polskę źródeł prawa), to naturalną konsekwencją był rozwój linii orzeczniczej, zgodnie z którą w razie wystąpienia ryzyka nieprawidłowej obsady sądu należy podjąć wszelkie środki zapobiegające, a jednym z nich jest instytucja wyłączenia sędziego. Sędziowie wymienieni na wstępie powinni więc zostać wyłączeni od udziału w rozpoznaniu niniejszej sprawy, gdyż naruszenie obowiązujących standardów może doprowadzić do odpowiedzialności odszkodowawczej państwa (uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22, OSNK 2022 nr 6, poz. 22; postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 25 listopada 2021 r., I CSKP 524/21, LEX nr 3262183; z dnia 8 czerwca 2022 r., V KO 43/22, LEX nr 3375645; z dnia 23 czerwca 2022 r., II KO 48/22, LEX nr 3370369; z dnia 28 lipca 2022 r., V KO 69/22, LEX nr 3375652 oraz z dnia 26 października 2022 r., II CSKP 556/22, LEX nr 3425593; por. także: postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 25 sierpnia 2022 r., II PUB 2/22, LEX nr 3411745; z dnia 6 września 2022 r., II KK 44/21, LEX nr 3416465; z dnia 16 września 2022 r., III KK 339/22; z dnia 28 września 2022 r., IV KK 333/22 i V KK 485/21 oraz z dnia 14 października 2022 r., V KB 6/22).

Podejmowanie tego rodzaju zabiegów interpretacyjnych i aplikacyjnych powinno być tak oczywiste dla każdego prawnika Państwa Członkowskiego Unii Europejskiej, że za całkowicie chybione należy uznać wykorzystanie instytucji "orzeczenia nieistniejącego" (np. postanowienie Sądu Najwyższego z 18 listopada 2022 r., II CSKP 205/22) dla zakwestionowania rozstrzygnięć opartych na przedstawionym wyżej orzecznictwie i poglądach doktryny. Jedynie na marginesie

Sąd Najwyższy zauważa, że przedstawiona w uzasadnieniu powyższego postanowienia argumentacja w przedmiocie kwalifikacji orzeczeń Sądu Najwyższego takich jak niniejsze postanowienie jako “orzeczeń nieistniejących” nie ma oparcia w poglądach doktryny przywołanych w postanowieniu w sprawie II CSKP 205/22. Pomijając – zrozumiały w kontekście roku wydania – brak uwzględnienia w wywodach artykułów J. Sikora, A. Mączyńskiego czy K. Korzana argumentacji wynikającej chociażby z zasady efektywności prawa UE czy orzecznictwa ETPCz, w publikacjach tych pod pojęciem orzeczenia nieistniejącego rozumie się orzeczenia znajdujące się poza granicami wyznaczonymi przez “ustawowe cechy” orzeczenia sądowego. Zdaniem J. Sikora “orzeczeniem nieistniającym jest orzeczenie, któremu “brak jakiegoś zasadniczego elementu nadającego mu przymiot istnienia” (*Orzeczenia nieistniejące*, Studia cywilistyczne 1978, t. XXIX s. 182), co jak wynika z dalszych wywodów autora odnosi się do uchybień formalnych (s. 182-183). Autor ten jako orzeczenia nieistniejące traktuje orzeczenia wydane w braku sporu objętego postępowaniem cywilnym (s. 184), braku stron sporu (s. 184), rozstrzygnięcia o innym przedmiocie niż oznaczony w pozwie (s. 185), orzeczenia nieogłoszone lub niepodpisane (s. 185), niezawierające jakiegokolwiek rozstrzygnięcia (s. 185), orzeczenia ogłoszone przez sędziego w imieniu własnym (s. 186), orzeczenia niepodpisane przez nikogo (s. 189). Również według A. Mączyńskiego (*Faktyczne i prawne istnienie orzeczenia w sądowym postępowaniu cywilnym*, ZNUJ – Prace Prawnicze 1972, z. 55) orzeczeniem nieistniejącym jest orzeczenie pozbawione jednego z zasadniczych elementów konstrukcyjnych czynności prawnej, jaką jest orzeczenie sądowe (s. 104-105). Innymi słowy jest to czynność pozbawiona “istotnych znamion wymaganych przez ustawę” (s. 106). To właśnie w tym kontekście należy rozumieć dalsze stanowisko autora, zgodnie z którym kategoria orzeczeń nieistniejących ogranicza się do przypadków “oczywistej sprzeczności z prawem” (s. 107), tym bardziej że w dalszym toku wywodu przytacza on jako przykłady trzy kategorie orzeczeń: niepochodzące od sądu (s. 108), wydane w procesach nieistniejących (s. 109) oraz – ponownie – “niemające zasadniczych elementów, jakich ustawa wymaga” od orzeczenia sądu (s. 110 i n.). Także według K. Korzana w koncepcji orzeczeń nieistniejących chodzi o uchybienie formalne wyroku (*Wyroki nie istniejące*, Acta

Universitatis Wratislaviensis – Przegląd Prawa i Administracji 1976, t. VII, s. 190 i 192, co do analogicznych przykładów jak podane w powołanych wyżej publikacjach zob. s. 193-195). Takie samo stanowisko zajmuje K. Malcherek-Kalemba (*Wyroki nieistniejące w postępowaniu cywilnym ze szczególnym uwzględnieniem wad związanych z notyfikacją wyroku*, Rejent 2022, nr 1, s. 52).

Uwzględniając powyższe, Sąd Najwyższy - na podstawie art. 48 § 1 k.p.c. w związku z art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE oraz art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej w związku z art. 6 ust. 1 Konwencji oraz art. 45 ust. 1 Konstytucji - orzekł jak w sentencji.

I.n